

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,
Ondokuz Mayıs University Review of the Faculty of Divinity

e-ISSN: 2587-1854 OMUIFD, December 2021, 51: 265-268

Siyasi Bir Kaynak Olarak Din: Berlin ve Paris'teki Sahraaltı Afrikalı Göçmenler

Religion as a Political Resource Migrants from Sub-
Saharan Africa in Berlin and Paris

Miriam Schader (2017)

Springer VS: Göttingen, Germany. 257 pages. ISBN 978-3-658-16787-5

Arş. Gör. Harun BİÇAKCI¹

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi
• harunbicakci@gmail.com • ORCID > 0000-0002-9222-6124

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Kitap İncelemesi / Book Review

Geliş Tarihi / Received: 27 Kasım / November 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 8 Aralık / December 2021

Yıl / Year: 2021 | **Sayı – Issue:** 51 | **Sayfa / Pages:** 265-268

Atıf/Cite as: Biçakcı, H. "Siyasi Bir Kaynak Olarak Din: Berlin ve Paris'teki Sahraaltı Afrikalı Göçmenler, Miriam Schader (2017) (Kitap Değerlendirmesi)- Review of Religion as a Political Resource Migrants from Sub-Saharan Africa in Berlin and Paris by Miriam Schader (2017)" Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi- Ondokuz Mayıs University Review of the Faculty of Divinity 51, Aralık 2021: 265-268. <https://doi.org/10.17120/omuifd.847788>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. <http://dergipark.gov.tr/omuifd>

Copyright © Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Divinity, Samsun, Turkey. All rights reserved.

RELIGION AS A POLITICAL RESOURCE MIGRANTS FROM SUB-SAHARAN AFRICA IN BERLIN AND PARIS

SİYASİ BİR KAYNAK OLARAK DİN: BERLİN VE PARİS'TEKİ SAHRAALTI AFRİKALİ GÖÇMENLER

SCHADER, MIRIAM (2017)

Bu kitap, dinin, ortak çıkarlara sahip olan, oldukça savunmasız bir grup olarak Sahra altı Afrika'dan gelen göçmenlerin siyasi katılımına katkıda bulunup bulunmadığını analiz ediyor. Bunun arkasındaki daha genel soru, dinin, bir nüfusun özellikle marjinalize edilmiş bir kısmının mobilizasyonuna katkı sağlayıp sağlamayacağıdır.

Bakıldığında çalışma 7 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan girişte kitabın ve konunun kısa bir tanıtımı yapıldıktan sonra Bölüm 1 ayrıca Sahra altı Afrika'dan gelen göçmenlerin hem göç sürecinde hem de Almanya ve Fransa'da günlük yaşamlarında birçok zorlukla karşılaştıklarını ortaya koyuyor. Muhatapların en sorunlu olarak eleştirdiği politika ve tutumlar ile ulaşmak istedikleri hedeflerin tümü üç geniş temaya veya sorun alanına atıfta bulunuyor.

İkinci bölümde göçmenlerin siyasi katılımına üç yaklaşım - araştırma durumuna kısa bir genel bakış ve bazı teorik düşünceler aktarılıyor. İlk olarak, siyasi katılım kavramı ve demokrasilerdeki önemi ile başlıyor. Sonrasında da genel olarak göçmenlerin siyasi katılımı hakkında literatür eşliğinde bilgiler aktarılıyor. Bu nedenle, bu bölüm ilk olarak genel olarak göçmenlerin siyasi katılımı ve mobilizasyonu hakkındaki literatüre kısa ve kapsamlı olmayan bir genel bakış sunmaktadır. Ayrıca, hem bireysel katılım hem de toplu mobilizasyon çalışmalarına yönelik yaklaşımları üç ana unsur karakterize eder diyerek bunları şöyle sıralıyor: (1) Siyasi katılım için bir gereklilik olarak maddi ve maddi olmayan kaynaklar, (2) siyasi tercihlere ve eylemlere katkıda bulunan veya bunları şekillendiren kültürel faktörler ve (3) bağlam faktörü. Daha sonra yazar bu üçünü literatür eşliğinde tartışmaktadır.

Üçüncü bölümde öncelikle vaka seçimi ve çalışmanın karşılaştırmalı tasarımı daha detaylı olarak tartışılmakta ve ardından kullanılan yöntemlere yer verilmektedir. Bölüm, veri toplama süreci ve veriler hakkında kısa bir genel bakış sağlar. Bu eserin odak noktası örgütsel bir kaynak olarak din olduğundan, veri toplama çalışması dini örgütler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çünkü, en az iki nedenden ötürü, bireysel siyasi katılımından ziyade örgütlere ve dolayısıyla kolektif mobilizasyona odaklanır. Birincisi, göçmenler genellikle yaşadıkları ülkenin vatandaşlığına sahip değildirler. Bu nedenle, genellikle en erişilebilir ve en yaygın bireysel siyasi katılım biçiminden dışlanırlar: oy. İkinci olarak, bireysel siyasi katılım ve siyasi tutumlar en iyi şekilde temsili verilere dayanan nicel araştırmalarla analiz edilmektedir.

Dördüncü bölüm öncelikle Berlin ve Paris'te yaşayan Sahraaltı Afrikalılarla ilgili yapılmış çeşitli çalışmaları bizlere sunuyor. Sonrasında ise bu bölüm, bunları detaylı açıklar ve mecazi olarak, Sahraaltı Afrika'dan gelen göçmenlerin pek çok iç farklılığa rağmen "kendi içinde sınıf" "class-in-itself" olarak kabul edilebileceğini ve bunun kendilerini tanımak ve "kendi için kendi başına bir sınıf" "class-for-itself" olarak harekete geçmek için pek çok nedeni olacağını savunur. Son bir adımda, bu çalışma için yapılan görüşmelerde göçmenlerin kendileri tarafından ifade edilen siyasi katılımın nedenleri ve hedeflerinin yanı sıra şikayetler ve hayal kırıklıklarının bir tipolojisini sunar. Dördüncü bölüm, bu nedenle ampirik analizin ilk kısmı değil, aynı zamanda bu kitabın genel argümanının da temelini oluşturuyor. Bu bölüm, Sahra altı Afrika'dan gelen göçmenlerin, hem Berlin'de hem de Paris'te, özellikle marjinalleştirilmiş ve savunmasız bir azınlık olduğunu savunmaktadır.

Beşinci bölüm, özellikle dini kuruluşlara özel önem vererek, Sahraaltı Afrika'dan gelen göçmenler tarafından Berlin'de kurulan ve/veya yönetilen kuruluşlara genel bir bakış sunar. Paris'te Berlin'de olduğu gibi aynı miktarda ve kalitede veri elde edemediğini ve en önemlisi farklı saha yapıları iki şehirde aynı tür analizlere izin vermediğini belirtiyor. Bu nedenle bu bölüm yalnızca Berlin üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, bu bölümde, Berlin'den elde edilen bulgular, mümkün olduğu kadarıyla Paris'ten elde edilen bilgilerle karşılaştırılır. İkinci olarak, görüşmelerden ve diğer ampirik materyallerden elde edilen verilere dayalı resmi bir ağ analizinin sonuçlarını sunar. Sahraaltı Afrika'dan Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasındaki önemli farklılıkları ortaya koyuyor ve şehirdeki mevcut dini ve seküler Afrika örgütlerinin önemli özelliklerini ve bunların siyasi katılımı ile ilgisini vurgulamaktadır.

Altıncı bölüm, Sahraaltı Afrika'dan gelen göçmenler için siyasi bir kaynak olup olmadıklarını daha fazla araştırmak için dini yapılara odaklanmır. Yazarın amacı, ilk olarak, bu örgütsel yapıların Sahraaltı Afrika'dan gelen göçmenlerin kamusal görünürlüğüne ve politik katılımına nasıl katkıda bulunduğunu göstermektir. İkinci olarak, bu yapılar onlara meşruiyetlerini veren ve Hıristiyan göçmen liderlerinin "hedef nüfuslarını" birleştirmedeki başarılarına katkıda bulunan dini çerçeveler üzerine inşa edilmiştir. Ayrıca,, dinin bu sembolik boyutuna daha da açık bir şekilde odaklanır: Hıristiyan göçmenlerin, devam eden sömürge ve ırkçı hiyerarşilerle başa çıkmak için sembolik bir kaynak olarak dinlerinden de yararlandıkları gösterilir. En azından Berlin için Afrikalı Müslümanların pek çok örgütsel yapıya sahip bulunmadıkları söyleyerek bölüm Hıristiyan örgütler üzerinde yoğunlaşır. Analizlerinde her iki şehirdeki Hıristiyanlara yer verir.

Yedinci ve son bölüm, ana bulguları özetler ve bazı sonuçlar sunar. Özetle, bu çalışmanın ana ampirik bulgusu şudur: Din, Sahraaltı Afrika'dan gelen göçmenlerin siyasi katılımı için örgütsel ve sembolik bir kaynak olabilir, ancak yalnızca be-

lirli din biçimleri ve yalnızca belirli koşullar altında. Örgütsel kaynak olarak dinin iki boyutu vardır: Birincisi, dini örgütsel yapılar siyasi faaliyetleri destekleyebilir veya kendi başlarına gerçekleştirebilir. İkincisi, bu açıkça politik yapılar, amaçları ve faaliyetleri gibi, dini çerçevede oluşturulabilir. Sembolik bir kaynak olarak din ayrıca damgalanma ve ayrımcılıkla başa çıkmaya yardımcı olabilir. Son olarak, ama daha da önemlisi, siyasi konuları dini olarak çerçevelemek ve siyasi konuları dini bir dile "çevirmek", marjinalleştirilmiş bir grubun apolitik parçalarını harekete geçirmeye yardımcı olabilir denilmektedir.

Bununla birlikte, tüm dini gruplar bu seçeneklerden her ikisi veya biri için dinlerinden yararlanamaz veya bunları kullanmak istemez. Sahraaltı Afrika'daki Müslümanların genel "görünmezliği", Berlin'deki örgütlenmemişlikleri ve Paris yığılmalarındaki gettolarındaki kapalı çevreleri, siyasi katılımları için örneğin görünürlüklerini artırmak ve Afrikalı (Müslüman) göçmenler adına mobilize olmak için dinlerinden yararlanmadıklarını veya yararlanamadıklarını ortaya koyar. Hem Paris hem de Berlin için durum budur. Katolik Afrikalı göçmenlerin, yalnızca Kilisenin yukarıdan aşağıya asimilasyonist vesayetinin himayesi altında - yine hem Paris'te hem de Berlin'de - siyasi katılım için dinlerinden yararlanabildikleri ifade edilir. Her iki bağlamda da Protestanlar ve Pentekostallar, Katoliklerden daha bağımsızdır ve Sahra altı Afrika'daki Müslümanlardan daha fazla dahil olmasına rağmen, özellikle Pentekostallar arasında da çoğu şüphecidir. Ayrıca, siyasi katılımları nedeniyle dinlerinden yararlanma yolları ve bunu yapma kapsamı, Berlin'deki Afrikalı Hıristiyanlar ile Paris'tekiler arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Buna ek olarak, Protestan (Pentekostal dahil) kiliseleri - hem Paris'te hem de Berlin'de - bu tür yapıları oluşturmada en başarılı olanları iken Müslümanlar bunu yapmakta en zorlanan grupturlar.

Başka bir deyişle, yaygın olarak kabul edilen İslam'ın kendi başına bir 'siyasi din' olduğu inancına karşın, bu kitap Hıristiyan göçmenlerin Müslüman göçmenlere kıyasla daha kolay siyasi eylem için dinlerinden yararlandıklarını göstermektedir. Bunda Avrupa'da İslam ve Müslümanlar etrafında inşa edilen güvenlik sorunu, Müslümanlara ve özellikle Müslümanların siyasi faaliyetlerine yönelik büyük şüphe, Müslümanların devlet destekli çerçevelerin dışında siyasi olarak aktif olmalarını kolaylaştırmadığı ifade ediliyor. Ayrıca, göçmenlerin politik olarak aktif olmalarına yardımcı olan şeyin genel olarak din olmadığını, ancak belirli dini organizasyon türleri ve belirli teolojik unsurların olduğunu vurgulamaktadır.

Öte yandan, bu çalışma için seçilen metodoloji zaman boyutunu dikkate almaya izin vermemiştir. Bunun yerine, burada sunulan şey daha çok bir durumun anlık görüntüsüdür; bu nedenle durumun zaman içindeki gelişimini incelemek ilginç olacaktır.

